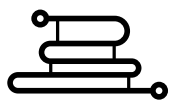

Biblioteka
JANUS

TIM press

Biblioteka
JANUS

Lovro Brlobuš
MERKURIJEVA TRGOVINA ČUDA
i druge neobične pripovijesti

Nakladnik
TIM press d.o.o., Zagreb
tim.press@tim-press.hr
www.tim-press.hr

Za nakladnika
Dijana Bahtijari

Urednica
Dijana Bahtijari

Lektura
Zdenka Krilčić

Grafičko oblikovanje
TIM press

Likovno oblikovanje naslovnice
Aleksandra Gavrilović

Tisak
Kika-graf d.o.o.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001240574

ISBN 978-953-369-047-6

© TIM press
Sva prava pridržana.

LOVRO BRLOBUŠ

MERKURIJEVA
TRGOVINA ČUDA
i druge neobične pripovijesti

Zagreb, 2024.

Sadržaj

Zamke umjetnosti	7
Udarnik	9
Kozmička mačka	11
Luđakov dnevnik	13
Festival	37
Merkurijeva trgovina čuda	53
Zgoda	79
Urar	81
U Negromantovoj kuli	83
<i>De vermis mysteriis</i>	93
Je li ovo poučno?	113
Nova ideja za sladoled	115
Posljednja sonata	121
Otmjena večer	127
<i>Terra daemonum</i>	141
Tarqün	161
Raymond Carver	169
Inspektor Cuga	171

ZAMKE UMJETNOSTI

prva priča koju je autor napisao s četrnaest godina

Jednoga se dana gospodin N. probudio kao drugi čovjek. Preko noći je zamrzio umjetnost. U tren oka, zidovi njegova doma postali su bijeli i prazni. Njihovu nanovo otkrivenu čistoću više nisu oskvrnjivali portreti, pejzaži i fotografije. Knjige su nestale s polica, dok je namještaj bio sveden na puku funkcionalnost. Gospodin N. brižno je otpilio svaku naznaku dekoracije na krevetu, ormarima, stolovima i stolicama. Ubrzo je došao do zaključka da takav ogoljeli namještaj može predstavljati nekakav umjetnički hir koji zagovara jednostavnost. Nije mu preostalo ništa drugo nego rasjeći ga na komadiće. Nakon izvjesnog vremena uvjerio je samoga sebe kako se svaki predmet može smatrati plodom umjetnosti. Vođen tako snažnom idejom, svojem rušilačkom pohodu nije postavio nikakva ograničenja, naumivši uništiti sve što se nalazi u kući. Bacivši se u akciju, stalo ga je strašno mučiti to što pri razbijanju predmeta koristi sjekiru, tim više što je drška sjekire bila majstorski

izrezbarena i neprestano mu nabijala na nos kako u rukama drži izvanredan ručni rad. Mučilo ga je to što je primoran koristiti umjetničko djelo kako bi uništio druga umjetnička djela, no pronášavši opravdanje u izreci „klin se klinom izbija“, samouvjeren je nastavio s poslom. Kada su napokon gotovo svi predmeti bili lišeni prepoznatljivog oblika, mahnitom ih je brzinom pobacao u kante, a sve ono što nije u njih stalo odložio je na uličnom prostoru ispred svoje kuće. Tek što je to napravio, počeo ga je gristi strah kako razbijeni komadi mogu poslužiti kao materijal kakvom slobodoumnom umjetniku kojemu kopanje po smeću ne predstavlja prepreku. Gospodin N. to nikako nije mogao dopustiti, a rizik je bio prevelik, jer toga se dana nije odvezio otpad. Ne bi li se osigurao, preselio je kante i sav taj kup iza žičane ograde, u vlastito dvorište. „Sutra ću sve to zapaliti ili negdje zakopati“, rekao je samome sebi odlučivši odahnuti, prebaciti posao za sljedeći dan i pronaći mir u snu. Penjući se stubama, izmoreno je maštao o toplom krevetu. Kada je ušao u praznu spavaću sobu, gorko je zacvilio, a potom se utješio time što u njegovoj kući, koju je uskoro trebalo uništiti, više nema niti jednog predmeta. Međutim, grdno se varao. Tražeći u polumraku najpogodnije mjesto za počinak, nagazio je na sjekiru, poskliznuo se i pao kroz prozor u dvorište. Pao je točno u jednu od kanti za smeće i umro na licu mjesta. Njegov nesretan kraj fotoaparatom je zabilježio neki tobožnji umjetnik u prolazu.

UDARNIK*

posvećeno kujici Medenoj

Moj pas je pravi udarnik, a to kažem zato što bi se svaki student ili zidar posramio kada bi vidio njegove radne podvige! On je podigao jedno cijelo leglo pasa i odgojio ga u bratstvu i slozi. Potom je vlastitim mlijekom othranio četiri seoska mačića i iz njih napravio čestita bića koja ne grizu bezrazložno i ne uništavaju pokućstvo. Taj je pas obišao dva arheološka terena i tamo nadgledao radove, ali ne pomažući, svjestan kako je prošlost grobnica za napredan um. Taj je pas otjerao bezbroj pasa lotalica koji su ugrožavali okrug, kažem okrug, jer on nije kulak** koji brine samo za svoje imanje. Dobar dio svoga života proveo je i u natjecanju s brzim autima, trudeći se dokazati kako i čovjek i mašina mogu biti nadvladani! Nadalje, taj pas nije podlegao volji gospodara i nije se mirio

---

* Udarnik - počasni naziv za radnika koji svojim velikim trudom doprinosi izgradnji socijalističkog društva.

** Kulak - naziv za „bogatog“ seljaka koji se u pojedinim komunističkim režimima smatrao klasnim neprijateljem.

sa situacijom kada je u dvorište dospjela udomljena doga, prepoznavši buržuja u držanju i njegovu neekonomičnost u veličini i potrebi za hranom. On nema pedigree, rođen je na cesti od bezimene majke, mješanac, dakle pravo dijete dijalektike! To što se odbija kretati kada je na uzici samo je još jedan dokaz njegove osviještenosti, dok se, s druge strane, na ulici snalazi mnogo bolje od ostalih drugova – ljudi. Ako se odluči slijediti me do dućana, uvijek ostaje ispred ulaza kako se ne bi zarazio kapitalizmom. Sada, pod stare dane, on neprekidno laje, ljut na nepoduzetnost i pohlepu u čovječjem srcu, a blag je jedino prema djeci, prema mladom naraštaju koji oboružava ljubavlju kako bi njome slomio kočnicu sveopće sreće!

KOZMIČKA MAČKA

posvećeno Mikiju

Vidite, ja sam bez ikakve dvojbe uvjeren kršćanin, ali kada je riječ o mojem mačku Mikiju uistinu moram napraviti kompromis i djelomice se pozvati na bogatu istočnjačku tradiciju. On je dijete britanskoga kratkodlakog oca i ženke iz roda svetih burmanskih mačaka*, dakle, u njemu se na stanovit način očitovao spoj zemaljske i nebeske sfere. Od majke je naslijedio ledenoplave oči, svilenu dlaku i krem fleke, dok je od oca dobio ozbiljnu, okruglu i debelu glavu. Prema predaji, burmanske su mačke buduće utjelovljenje tamošnjih svećenika a takvo što najbolje objašnjava Mikijevu meditativnu sposobnost da satima bez prestanka bulji u zid. Ponekad, kada ga tako promatram, ne mogu se oteti dojmu kako je ta životinja spoznala tao. Njegov otac Englez, predstavnik kolonijalne sile koja je nekoć vladala Burmom, podario ga je onim najboljim od zapadnjačkog karaktera, džentlmenkim manirama. To je mačak koji nikada nije ugrizao

* Sveta birma, burmanska mačka - pasmina mačke.

čovjeka, koji, za razliku od gotovo svih ostalih mačaka, strpljivo čeka da mu se nasipa hrana, a zatim u znaku zahvalnosti glavom pomazi vašu ruku i tek onda jede. On odbija bilo kakvo, pa čak i najfinije meso, ali zato obožava industrijske kuglice s okusom ribe. Mikijev obrok traje po pola sata, jer on žvače temeljito promišljajući svaki zalogaj. Ipak, ono što sam maločas rekao vezano za meso nije posve točno. Shodno britanskom duhu, Miki je strastveni lovac i kada ulovi miša on ga još živoga u cijelosti proguta! Unatoč kastraciji, nije postao nemaran spram dama, već upravo suprotno, popeo se na sam vrh drva svijesti o platonskoj ljubavi koju svakoga dana upražnjava ležeći i gledajući se u svojem vrtu s krupnom narančasto-smeđom susjedom. Ponekad ga posjećuju i druge lokalne mačke, pokušavaju ga uvući u svoja razbijačka druženja, no Miki ih gospodski ignorira i samodostatno ostaje u dvorištu. Bit njegove filozofije jest ta da mačke dođu i prođu, no život, ako ga shvatimo kako treba, otvara put k vječnosti.

U NEGROMANTOVOJ KULI

renesansna/novovjekovna bajka

Sjedio mladi čarobnjak Tissarioni u svojoj kuli i čitao spise Corneliusa Agrippe. „Mudar čovjek...“ mrmljao je, prstom prateći rečenice. „Baš da vidimo!“ uzvikne, zamijetivši vrlo jednostavnu formulu. Uzeo je pijetlovu nogu, ogledalo i svijeću te izgovorio: „Ixaxare kužni, kralju kaljuža, gosti se ptičjom kosti i slušaj moju riječ!“ Demon se pojavio istoga trena. „Što tražiš od nekoć kerubina sjajnog?“ Negromant je zadovoljno pljesnuo rukama i zamislio se. Nije mu bilo do žena, a zlata je imao dovoljno, pa mu se svakakva bezumna vragolija motala po glavi. Učini me dužim za sedam metara!“ Ixaxar se nacerio i povećao negromantov nos. „Ne tako, smanji ga!“ uplašeno naredi mladi čarobnjak, pipajući dugu i tešku izraslinu na licu. „Ovako?“ pitao je Ixaxar i uvećao negromantove noge. „I ruke, glavu i trup, da sve bude skladno!“ odvratio je Tissarioni i u tili čas udario tjemennom u sam vrh kule. „Ha! Kad me vide na dvoru... Titanom će me proglasiti!“ Ali sreća mu nije

potrajala ni tri sekunde, shvativši kako ovakav nikako neće moći izići. „Ixaxare? Gdje si, vraže?“ uzaludno je dozivao demona koji je odmaglio. Vrisnuvši od jeze, spustio se nespretno na koljena i krenuo tražiti po knjigama nekakav recept da se umanjí. Prekopao je kompletnog Paracelsusa, Ficina, Della Portu, najnovija izdanja Arbatela, Picatrixa i Solomonovog ključa, čak i užasnog Alhazreda, pa opet Agrippu, pokušao iznova pozvati Ixaxara, međutim, rješenju ni traga. Već se spuštala noć i Tissarionija je obuzimao sve veći nemir. Imao je još samo jednu mogućnost, zbirku magičnih rasprava pape Honorija III.* Nikada nije čitao te tekstove i od njih nije mnogo očekivao, prepun predrasuda. „Što taj djedica zna?“ mislio je, nervozno listajući stranice. Nakon brojnih teoloških traktata, napokon je došao do poglavlja o hijerarhiji pakla i začuđeno se obrađivao. Papa je savjesno, abecednim redom opisao kako prizvati najstrašnije aveti podzemnog svijeta, pri čemu je Tissarioniju odmah zapeo za oko zmajbivol koji može manipulirati dimenzijama i proporcijama. Usprkos manevarskim poteškoćama, brižno je pripremio puricu, poškopio je s malo svoje krvi, stavio na pod, namjestio osam svijeća u krug i krenuo zazivati palog anđela: „Veliki veziru Disa**, Debuale ljuti, primi ovu žrtvu i nek' mi se želja ispuni!“ U kuli se dignula gusta para, predmeti su počeli lebđeti, a iz žrtvene purice suknuo je crveni duh.

* Honorije III. – papa kojemu se pripisivao izrazito zlokoban grimorij.

** Dis – grad mrtvih.

„Smrtniče, što ti srce ište?“ „Smanji me natrag u čovjeka!“ viknuo je negromant. „Jadnik bi bio i da si viši od planine!“ rugao se demon. „Umjesto da tražiš znanje, ti bi se vratio u mališana?“ „Pa nisam bio baš tako nizak... A kakvo znanje, kažeš?“ „Vidi ti njega! Ali pustimo to na stranu, dobit ćeš ono što želiš!“ Za koji trenutak, kula i sve u njoj toliko se povećalo da se Tissarioni našao malen kao hrčak. „Mili bože!“ zacvilio je prestravljen. „Njega ovdje nema!“ rekao je posprdno duh i nestao u prahu. Satima je mladi čarobnjak jadikovao, grizući golemu puricu i gaseći suzama žeđ. Nije se mogao popeti do prozora da pogleda koliki je vanjski svijet, a izići iz tornja bilo ga je strah, jer ako i nekim čudom uspije otvoriti vrata, proći sve one stube i dospjeti na dvor, vjerojatno bi ga tamo zgazili kao nakazu ili, pak, ismijali i dali ludama za igru. Knjige su bile previsoko za bilo kakvu čaroliju i on je sve više padao u očaj. „Družiti ću se sa štakorima... Ma vraga, oni bi me izjeli da me vide!“ zakukao je dok se već primicala zora. I uto mu sine ideja! Znao je formulu za priziv petorice đavola koji traže žrtvu sitne životinje. Daleko od toga da bi oni mogli riješiti njegov problem, to su slabiji vrazi, mislio je, ali treba nešto pokušati bez obzira na sve. S njima se jednom uspješno pogodio još kao dijete i nisu ga izigrali. Otrgnuo je pošten komad purice, izvadio tanku, oštru kost za oružje i pošao do njemu dobro znane mišje rupe. Promatrajući je, nije mu bilo svejedno. Bila je velika kao i on sam. Uvjeren kako slijedi ozbiljna bitka,

POSLJEDNJA SONATA

gotska minijatura

O tome kako je eisenfeldski *kapellmeister* izgubio takt i samoga sebe osudio na zaborav zabilježene su tek najoskudnije crtice, stoga ću vam, koliko mi moje znanje i mašta dopuštaju, iznijeti što je to snašlo Hermanna Simfoniusa. Pionira slobodnog duha, prvoga koji je osjetljiv zanos mladih Nijemaca izrazio na glasoviru, pretočivši gorke suze i uzdahe u veličanstvene i brze *legato* pasaže, alkemičara tuge, kako su ga oduševljeno zvali lokalni studenti, osobito je cijenio grof Lössendorf. Iako taj plemić nije osjećao ono isto što je naslućivao mladi naraštaj – ponos, očaj, nadu i bijes – s najvišim je uvažavanjem slušao skladbe virtuozu zaposlenog u crkvi svetog Jakova. Jedne večeri, poslije bogatog objeda i ozbiljnih kapljica, pripiti grof zamolio je svoga gosta da napiše sonatu u čast Dionizu. „Dotaknite preobrazbu, to je vaš zadatak!“ Ne gubeći ni časa, Simfonius se nestrpljivo pozdravio s domaćinom, kočijom dospio kući, zatvorio se u radnu sobu te, inspiriran vinom,

prionuo poslu. Ne bi li prizvao raskalašeno božanstvo, trudio se zamišljati najbezočnije pojave što ih je mogla doseći njegova duša, no ubrzo shvativši kako to samo po sebi nije dovoljno, uzeo je demižon, oblio se do besvijesti i stao lupati po instrumentu. Nakon četvrt sata naprosto je propao u san. Sljedećeg jutra poveo je sa ženom žarku ljubav koja je, sudeći po stupnju žestine, bila čisto zvjerstvo, a u nadi kako će time još više probuditi olimpskog vraga, obilni mesni doručak zalio je rakijom, obavio nuždu pred pastorovim domom, izbljuvao se po vratima sudske vijećnice, doteturao natrag do kuće, sjeo za glasovir i krenuo komponirati. Svjedoci Simfoniusovih opscenosti, posebice obitelj, sluga, prijatelji i gradski poznanici, pa i sama tamošnja vlast, šutke su se čudili bez osuđivanja. Zacijelo je njihova vjera u Hermannov genij bila velika i otuda je proizlazilo njihovo željezno poštovanje jer smjesta bi zatvorili svakog drugog tko bi se tako ponašao. Njegova žena zadovoljila se objašnjenjem kako je riječ o iznimnom djelu koje izrađuje pri čemu je potrebno „skočiti na drugu stranu“. „U opasnom leži ono spasonosno!“ tim riječima nesretnog pjesnika kojega je sretao pri šetnjama seoskom cestom običavao bi joj Hermann tumačiti što zapravo radi. Djeci je, pak, izbio iz glave svaku predodžbu o izbavljenju i anđelima, plašeći ih Gorgonama, Minotaurom, uzaludnošću i drugim općim mjestima helenskih mitova. Uskoro je dao i otkaz u crkvi, uvjeren kako će mu njegov *magnum opus* donijeti svjetsku slavu i osigurati mu lagodnu

budućnost. U pauzama između komponiranja, opijao se, kleo nebesa i Dionizu prinosio žrtve golubova i kućnih miševa. Za mjesec dana djelo je bilo gotovo i Hermann je, bez imalo dvojbe u kolosalni doseg svojeg uratka, hitro pošao na poštu. Naime, grofova je želja bila ta da mu Simfonius pismom pošalje sonatu, a potom bi je Lössendorfov nećak, također izvrstan pijanist, prvi put odsvirao pred grofom. Ako ispadne da je riječ o velebnoj skladbi, plemić je namjeravao spremi, kako je obećao, prave pravcate bakanalije u kompozitorovu čast. U tom periodu čekanja Lössendorfovog odgovora, Hermann više nije pio, ni psovao, ponovno je gladio svoju djecu, ljubazno odzdravljao sugrađanima, viteški milovao svoju ženu, nastavio s radom u crkvi i sve je bilo kao po starom. Korisni razgovori s filozofima naveli su ga na to da uspostavi red jer će inače, kako su mu rekli, „izgorjeti“. Za nekoliko tjedana stiglo je grofovo pismo. Simfonius ga je istrгнуo iz poštareve ruke, potrčao u svoju sobu i ushićeno ga otvorio. U pismu je stajalo sljedeće: „Odviše grubo i bez smisla. Ne vjerujem kako bi vaša izvedba imalo promijenila moje gledište i moram vam izraziti svoje duboko razočaranje. Međutim, ukazali ste mi na to kako je ovo vaše ‘romantično’ sve više nalik na bolest, dok upravo klasično jača moj duh. Shodno tomu, vraćam vam vašu skladbu. Srdačno, ako mogu tako reći, Lössendorf.“ Daleko od ikakve promišljene procjene koja bi ga navela da odbije djelo, razlog takvom odgovoru bilo je to što je Lössendorf prvi put u glazbi,

čovjek zasigurno ne bi mogao biti komunistički ubojica i stoga ga nije zaustavio. „A što ako je ženska?“ razmišljao je vrteći se po madracu u svojem domu. „Trebalo uzeti u obzir i tu opciju!“ Prirodno, sljedećeg je dana maltretirao isključivo ćelave žene. Prvom žrtvom našla se nekakva leukemičarka u kolicima koja mu se nakon dugotrajnog ispitivanja učinila odviše slabom za ikakvu akciju, premda je za svaki slučaj provjerio fingira li ona svoju nemogućnost kretanja naredivši joj da se podigne na noge ne bi li proučio njezine korake. Iako takvo što nije urodilo plodom, dalo mu je snažan poticaj da se zaputi u odjele gradskih bolnica i redom pomno provjerava bolesnice obrijanih glava sumnjajući kako se ubojica pritajila i sada glumi kako je u fatalnoj zdravstvenoj gabuli. Policijskoj stanici F. dospjele su mnoge optužbe i žalbe na njegovo ponašanje, no šef ih je zanemario i poručio primarijusima kako je Cuga najbolji od najboljih i kako se sve odvija na sveopću dobrobit. Predvečer je, potaknut neuspjesima, pao u tmurno raspoloženje i preko telefona dugo i opsežno razgovarao s ministrom unutarnjih poslova o tome kako je vrlo izvjesno da je traženi zlikovac počinio sva svoja nedjela koja je planirao i da se vjerojatno zaputio van državnog prostora. „Ne daj se, Cuga! Ako si dobro proučio ono što smo ti dali od materijala, a znam da jesi, ta žgadija planira još sigurno nekoga ucmekati, tako da smo svi uvjereni da je i dalje ovdje. Teška stvar, ali znaš da te nismo uzeli bez veze. Sve najbolje!“ Cuga je ujutro, kao i obično,

okinuo normabele i čašu konjaka te došavši u potrebno stanje psihofizičke agilnosti krenuo u akciju. „Mačkica vjerojatno nosi periku!“ pomislio je i bez imalo dvojbe siguran u tu pretpostavku zaputio se ulicama grada i zaustavljao gotovo svaku ženu čija mu se kosa činila čudnom ili odviše savršenom. Čitav dan čupao je gradske žene ne mareći za dob, a ako bi mu se pokoja od njih svidjela provjeravao bi je žmičući joj tijelo svojim požudnim, prljavim i od pušenja posve smeđim prstima. Dakako, uslijedile su prijave o debelom i smrdljivom pervertitu s hrđavom policijskom značkom koji šlata prolaznice i trga im pramenove, ali kao i obično, optužbe su prošle bez značajnih posljedica za samog Cugu. Večer je proveo s nekom romskom kurvom u podrumskom bordelu kojoj je uslijed alkoholne melankolije povjerio sve vezano za nerazrješiv slučaj na što je ona, ne bi li izbjegla privođenje nakon seksa, obećala kako će mu pomoći. „Ti, pih! Ma što ti znaš?“ gledao ju je Cuga s kauča i palcem gladio pištolj. „Samo tren“, rekla je Romkinja i ubrzo se pojavila sa špilom karata. „Kakve su ovo gluposti?“ viknuo je. „E pa kartat ćeš se u zatvoru!“ i sporo se podigao na što mu je ona mirno odvrtila da se sjedne natrag na kauč. Izvukla je tri karte i, prije nego što ih je okrenula, uvjerljivo ga pitala što ga to točno zanima. „Pa dobro, dakle... Jel' žena, kako izgleda i hoću li je pronaći i kada?“ Uf, dosta precizno ciljaš, ali sada ćemo vidjeti...“ Okrenula je karte, neko vrijeme ih gledala dok se on umorno vrpeljio te mu napokon odgovorila: „Ha čuj,

ne mogu ti reći je li muškarac ili žena. Sve je nekako skriveno. Ta osoba, izgleda, poznaje magiju pa se služi i njome da je ne možeš razotkriti ni na ovaj način. Zapamti, nosi 'vražje oko'!" „Hm, dobro, nego daj mi još reci, zanima me..." odvratio je Cuga i zahrkao na kauču. Novi dan nije davao nikakve rezultate i ozbiljno je pomišljao kako je došlo vrijeme da preda značku jer mu se do sada nikada nije događalo da slučaj traje više od dva dana i takvo što ga je nagnalo na nervozan i dubok osjećaj posvemašnje neadekvatnosti. Šef policije nagovorio ga je da se ipak baci natrag u istragu i obećao mu kako nakon ovog može u mirovinu s dalekom većim novčanim iznosima od onih koji su uobičajeni. „Dakle, ovo je zadnje?" pitao je Cuga oštro u njegovom uredu. „Da, Cuga, ovo je tvoj posljednji podvig. Šlag na torti svih tvojih uspjeha!" „Neka tako bude. I samo da znate, ako uspijem, posvećujem to svim detektivima koji su ikada kročili svijetom. I vama. I ministru. I svakoj policijskoj stanici. Ovo je posljednji pucanj starog lava!" zagrmio je zamišljajući se okrunjen vječnom slavom. „Takvog te volim. Udaraj kao grom!" odvratio je šef. Cuga je ohrabreno izišao van i otišao u oronulu birtiju da se dobro napije. Tamo je udarao po konjaku i čitajući novine slinio nad prizorima mladih djevojaka koje se napirlitano i ponosno šepure po gradskoj špici. „Ne bi bilo loše zašiljiti ovakvu lutkicu!" razmišljao je i odlučio otići upravo tamo, na elitni dio gradskog trga, ne bi li mogao поближе motriti ušminkane ljepotice. Sjeo je na